

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

ЛІННИК Наталія Василівна

УДК 341.231.14-053.6:342.734/739

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ
ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ДИТИНИ**

Спеціальність 12.00.11 – міжнародне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Київському університеті права Національної академії наук України.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент
МАЦКО Анатолій Степанович,
Український державний університет
фінансів і міжнародної торгівлі,
професор кафедри міжнародного права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ДМИТРИЄВ Анатолій Іванович,
Горлівський інститут Університету «Україна»,
проректор з наукової роботи;

кандидат юридичних наук, професор
РЕПЕЦЬКИЙ Василь Миколайович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри міжнародного права

Захист відбудеться ___ березня 2011 р. о ___ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий ___ лютого 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.М. Крестовська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Світове співтовариство відстоює ставлення до дітей як правонаступників сучасної цивілізації та відносин, що складаються в сучасному суспільстві. На міжнародно-правовому рівні дитинство є однією з головних правових цінностей, що не раз підкреслювалося у міжнародних актах як глобального, так і регіонального характерів. Втім, у більшості регіонів світу діти практично не беруть участі у процесі прийняття рішень, що стосуються їхнього економічного становища. Найчастіше саме в рамках такої, недосяжної для дітей, політики дорослі приймають власні рішення, у тому числі про те, як розподілити економічні блага, не враховуючи не тільки думку, але й потреби дітей.

З утворенням Організації Об'єднаних Націй і прийняттям її Статуту захист прав дітей став одним з першочергових завдань світової спільноти. В кожному з міжнародно-правових актів у сфері прав людини закріплюється принцип поваги до дітей. Конвенція ООН про права дитини 1989 р. (далі – КПД) чітко говорить, що держави мають обов'язково звітувати про дотримання прав дитини у реалізації власної політики щодо захисту економічних прав кожної дитини, як і й інших прав дитини.

Та, незважаючи на досягнутий прогрес у поліпшенні становища дітей у суспільстві, залишається проблема відповідності формального закріплення захисту економічних прав дітей, тому що сьогодні діти є найменш захищеною соціальною групою саме в економічній сфері. Через складне економічне становище багато дітей змушені йти на низькооплачувану роботу, погоджуватися на погані умови праці, працювати в неформальному або ж навіть тіньовому секторі економіки. У той самий час, участь дітей в економічному розвитку суспільства стримується правовими перепонами, існуючими стереотипами, що ґрунтуються на звичаєвих та традиційних підвалинах щодо доступу до економічних прав, наприклад, права приватної власності, права на працю, права на захист від економічної експлуатації та підприємницьку діяльність.

Усвідомлення державами того факту, що економічні права дітей є складовою і невід'ємною частиною правового статусу дитини, повинно сформувати нове розуміння їх змісту та структури, необхідності їх захисту та забезпечення всіма державними та громадськими інститутами для побудови демократичного суспільства, а також необхідності розробки міжнародних механізмів захисту зазначених прав, що зумовлює актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідної роботи Київського університету права НАН України «Актуальні проблеми правотворення в Україні» (державний реєстраційний номер 0108U010270).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є виявлення особливостей і тенденцій розвитку засобів міжнародного захисту економічних прав дитини, а також розроблення рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства і правозастосовної практики в цій сфері.

Виходячи з наміченої мети, перед дослідженням стоять такі завдання:

- визначити особливості міжнародно-правового статусу дитини;
- сформулювати поняття та ознаки економічних прав дитини, їх місце в системі прав дитини та їх взаємозв'язок з іншими групами прав;
- виявити види економічних прав дитини, з'ясувати механізми взаємодії окремих економічних прав дитини;

- розглянути інструменти міжнародно-правового захисту прав дитини;
- виявити місце захисту економічних прав дитини у діяльності міжнародних організацій універсального та регіонального рівнів;

- проаналізувати основні міжнародні договори, резолюції та рішення міжнародних організацій, рішення урядів, що ставлять своєю метою забезпечення економічних прав дитини;

- охарактеризувати тенденції, що намітилися в плані особливостей імплементації міжнародних стандартів захисту економічних прав дитини, особливу увагу приділивши Україні;

- розглянути специфіку реалізації економічних прав дитини;

- розглянути діяльність державних та громадських інститутів у контексті міжнародно-правового забезпечення економічних прав дитини;

- запропонувати механізми попередження порушень економічних прав дитини як з боку держав, так і з боку наддержавних утворень.

Об'єктом дисертаційного дослідження є суспільні відносини, пов'язані з розвитком, функціонуванням та імплементацією міжнародного права у сфері захисту та реалізації економічних прав дитини.

Предметом дисертаційного дослідження виступають міжнародно-правові механізми захисту економічних прав дитини, що включають міжнародно-правові акти універсального та регіонального характерів, діяльність міжнародних організацій, державних та суспільних інститутів, що стосуються їх реалізації та захисту.

Теоретичною основою для дисертації стали праці вітчизняних та зарубіжних учених, що розробляють проблематику правового статусу особистості (Н. В. Вітрук, М. І. Козюбра, О. А. Лукашева, Ю. М. Оборотов, С. В. Полєніна, П. М. Рабінович), міжнародного права прав людини (Г. О. Анцєлевич, В. Г. Буткевич, М. В. Буромєнський, В. Н. Дєнісов, А. І. Дмитрієв, В. К. Забігаєло, О. В. Задорожний, С. В. Ісакович, І. П. Лаврінчук, І. І. Лукашук, А. С. Мацко, Ю. М. Рижук, К. К. Сандровський, Ю. М. Фролов, С. В. Шевчук) та теоретичні аспекти ювенального права (права дітей та молоді) (В. І. Абрамов, Н. Є. Борисова, Н. М. Крєстовська).

За кордоном окремих аспектів проблеми торкалися С. Айвазова, С. Айзекс, Дж. Біліморія, Я. Браунлі, Е. Бредлі, Ю. Верхеллен, Д. Гом'єн, Ж. Гунекере, В. А. Карташкін, П. Маланчук, Е. Менделевич, А. Молкомме, М. Родрігес, Х. Сьюлен, А. Файф, Х. Чарлзвот, А. С. Чеботарьова, К. Чінкін, Г. Шварценбергер та багато інших.

Питання міжнародно-правового статусу дитини та міжнародно-правового захисту прав дитини висвітлені у роботах М. Аль-Нсур, Ж. Батгогтох, Дж. ван Б'юрен, О. І. Вінгловської, І. К. Городецької, Ю. В. Деркаченко, О. М. Старовойтова, Н. В. Плахотнюк, Р. Ф. Рахімова, Т. О. Титової, К. Чутураю-Михайлуце, М. Шийко-Окрух, проте в жодному дослідженні спеціально не розглядалася проблема міжнародного захисту економічних прав дитини як самостійного предмету юридичного дослідження.

Джерела дослідження. Нормативну основу дисертації склали Міжнародна Хартія прав людини, Конвенція ООН про права дитини, інші міжнародні, а також регіональні стандарти прав людини та прав дитини, національне законодавство. Емпіричну базу дослідження склали статистичні відомості, практика Європейського Суду з прав людини.

Методи дослідження. Базисним методом, що скерував хід усього дослідження став дедуктивний метод, який дозволив розглядати права людини у контексті їх належності усім індивідам, у тому числі неповнолітнім. Індуктивний метод дозволив, виявляючи особливості окремих економічних прав дитини, пояснити особливості усієї групи економічних прав як частини міжнародно-правового статусу дитини.

При виявленні особливостей міжнародно-правового статусу дитини використовувався антропологічний підхід, сутність якого розкривалася в контексті дослідження впливу права на дитину та дитини на право. Аналіз економічних прав дитини виконаний за допомогою структурно-функціонального методу, який полягає у виявленні структурних взаємовідносин між елементами однієї системи на основі різноманіття функціонального наповнення цих елементів. Цей метод дозволив виділити окремі економічні права дитини.

При дослідженні діяльності міжнародних організацій та становлення міжнародно-правової бази захисту економічних прав дитини було використано діалектичний підхід, оскільки становлення економічних прав дітей розглядалося крізь призму розвитку міжнародного права прав людини, оформлення поколінь прав людини. Аналіз міжнародно-правових актів у сфері захисту економічних прав дитини здійснений за допомогою формально-логічного та герменевтичного методів.

У роботі широко використовується компаративістський метод, за допомогою якого виявлено співвідношення між стандартами захисту економічних прав дитини на універсальному та регіональному рівнях. Порівняння положень Конвенції про права дитини та національного

законодавства дозволило виявити рівень та якість імплементації її положень до української системи права.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному підході до проблеми міжнародного захисту економічних прав дитини. Наукова новизна полягає у таких основних положеннях, висновках та рекомендаціях:

уперше:

виокремлено економічні права дитини як самостійну групу прав в юридичній конструкції міжнародно-правового статусу дитини;

сформульовано поняття економічних прав дитини, виявлено їх види та значення. Під економічними правами дитини у цьому дослідженні розуміються можливості дитини користуватися економічними благами та захищати їх у передбаченому нормами права порядку, що забезпечуються державами відповідно до їх міжнародно-правових зобов'язань;

виявлено, що міжнародно-правові акти універсального та регіонального рівнів складають систему міжнародно-правового регулювання економічних прав дитини як самостійної групи прав;

сформульовано поняття гарантій економічних прав дитини як системи заснованих на міжнародно-правових зобов'язаннях держав заходів, що забезпечують права дітей на користування економічними благами незалежно від їх походження, сімейного стану, віку, статі, релігійної або етнічної приналежності та інших дискримінаційних підстав;

запропоновано механізми попередження порушення норм міжнародного права у сфері захисту економічних прав дитини;

удосконалено:

концепцію міжнародно-правового захисту прав дитини;

погляди на права дитини як частини міжнародного права прав людини з точки зору економічної самостійності та самотності дитини;

положення науки міжнародного права прав людини в частині структури прав дитини та особливостей їх реалізації;

набули подальшого розвитку:

ідеї щодо самостійності дитини як учасника правового життя та самотнього члена суспільства;

критерії виділення груп прав у системі міжнародно-правового статусу людини.

Практичне значення отриманих результатів. Обґрунтування самостійності економічних прав дитини в системі її міжнародно-правового статусу є внеском автора у розвиток науки міжнародного права.

Основні положення, висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані: у науково-дослідній роботі – для вивчення міжнародно-правового статусу прав дитини, виявлення закономірностей функціонування системи груп прав дитини; в освітянській діяльності – для удосконалення курсів «Міжнародне право» та спеціальних курсів «Ювенальне право України», «Міжнародне право прав людини»; в юридичній практиці – для

удосконалення національного законодавства у сфері захисту прав дитини, інтенсифікації імплементаційних процесів, що стосуються захисту прав дитини.

Окремі результати дослідження можуть бути враховані у нормотворчій діяльності – при розробленні та внесенні змін до чинних міжнародних договорів та законодавчих актів, розробленні національних програм у сфері захисту прав дітей.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи оприлюднені на Всеукраїнській конференції «Права дитини в сучасній Україні: стан, проблеми та перспективи» (м. Київ, 14 грудня 2006 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Досвід співпраці державних, недержавних та муніципальних організацій у вирішенні питань захисту дітей» (м. Київ, 25 вересня 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Законодавчі, адміністративні, соціальні і просвітні заходи щодо захисту дітей від жорстокого поводження з ними», присвячена 60-й річниці з Дня прийняття Загальної декларації прав людини (м. Чернівці, 30-31 березня 2008 р.), Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 20-річчю прийняття Конвенції ООН про права дитини «Подолання дитячої бездоглядності в Україні: соціально-правові основи і проблеми» (м. Кам'янець-Подільський, 23 березня 2010 р.); Міжнародних читаннях, присвячених пам'яті професора імператорського Новоросійського університету П. С. Казанського (м. Одеса, 22-23 жовтня 2010 р.).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження відображені у дванадцяти публікаціях, шість із яких опубліковані у наукових фахових періодичних виданнях з юридичних наук, затверджених ВАК України.

Структура дисертації зумовлена предметом та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 202 сторінки, із них 29 сторінок – перелік використаних джерел, що включає 253 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У Вступі обґрунтовується актуальність і ступінь дослідження теми, зазначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначені мета й завдання, об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, охарактеризована його методологічна основа, розкривається наукова новизна роботи і практичне значення отриманих результатів, містяться відомості про апробацію та публікацію результатів дисертації, структуру й обсяг роботи.

Перший розділ «Економічні права дитини як елемент її міжнародно-правового статусу» складається з трьох підрозділів і

присвячений визначенню місця економічних прав дитини у системі її прав та свобод.

У *підрозділі 1.1. «Правовий статус дитини у міжнародному праві»* розглянуто основні теоретичні та практичні проблеми визначення міжнародно-правового статусу дитини, доводиться необхідність визнання норм, що регулюють захист прав дитини, частиною *jus cogens*, обґрунтовується самостійність економічних прав дитини як окремої групи прав, досліджуються їх види.

Пункт 1.1.1. «Структура правового статусу дитини» присвячено визначенню основоположних компонентів правового статусу дитини. Визначено, що на міжнародно-правовому рівні поняття правового статусу розуміється у вузькому значенні, тобто як сукупність прав та гарантій їх реалізації.

Зазначено, що права дитини є складною системою, оскільки включають у себе права, похідні від прав дорослих (загальнолюдські права та свободи особистості) та безпосередньо ювенальні права, які за своєю природою можуть належати виключно дитині. Зазначається, що розвиток міжнародного права прав людини відбувається під знаком виокремлення прав дитини як самостійного інституту міжнародно-правового регулювання.

У *пункті 1.1.2. «Права дитини у системі норм міжнародного права імперативного характеру (jus cogens)»* доводиться необхідність віднесення міжнародно-правових норм, що стосуються захисту прав дитини до *jus cogens*, що є необхідною умовою для їх успішного захисту та реалізації.

Зроблено висновок, що ряд положень КПД у частині захисту прав дітей становлять собою звичаєві норми, а прийняття Конвенції лише підсилило їх статус. За аналогією з правами жінок, коли дискримінація за статевою ознакою є порушенням норми міжнародного права, зроблений висновок про те, що так само це буде справедливо по відношенню до дискримінації за віковою ознакою.

У разі віднесення міжнародно-правових норм, що стосуються захисту прав дитини до *jus cogens* значно підсилюється їх ціннісно-нормативний статус, оскільки у такому випадку права дитини і дитинство визнаються цінностями, еквівалентними правам людини. На міжнародно-правовому рівні дитина в більшості випадків має той самий правовий статус, що і доросла особа, зокрема, має право подавати позови до міжнародних судів і трибуналів, право вимагати захисту з боку держави тощо.

У *підрозділі 1.2. «Поняття економічних прав дитини»* обґрунтовано самостійність економічних прав у системі правового статусу особи, виділено основні критерії розмежування економічних прав дорослої особи та дитини.

Доведено, що як з точки зору еволюційного підходу до прав людини, так і з точки зору їх функціонування у різних сферах життєдіяльності, економічні права є самостійною групою прав. Виходячи з розуміння

економічних прав людини як самостійної групи прав та свобод в загальній системі прав та свобод людини, під якими розуміються можливості людини володіти, користуватися та розпоряджатися економічними благами, а також набувати та захищати їх у порядку, передбаченому правом, а держави повинні забезпечувати належні умови реалізації таких прав відповідно до міжнародно-правових зобов'язань, базуючись на твердженні, що права дитини є невід'ємною, складовою і неподільною частиною універсальних прав людини, робиться висновок про те що економічні права дитини є похідними від економічних прав дорослих.

Визначено, що економічні права дитини – це можливості дитини користуватися економічними благами та захищати їх у передбаченому нормами права порядку, що забезпечуються державами відповідно до їх міжнародно-правових зобов'язань.

У підрозділі 1.3. «Види економічних прав дитини» досліджено основні економічні права дитини, серед яких: право на працю та захист від економічної експлуатації, право на приватну власність та право на підприємницьку діяльність.

У пункті 1.3.1 «Право дитини на працю та захист від економічної експлуатації» робиться висновок про те, що право дитини на працю та захист від економічної експлуатації є найбільш детально регламентованим на міжнародно-правовому рівні. Недоліком міжнародного права у сфері дитячої праці є відсутність точного визначення поняття дитячої праці, яку умовно можна підрозділити на п'ять категорій: домашня, не домашня, оплатна, безоплатна, офіційна та в секторі тіньової економіки.

Доведено, що економічна експлуатація дитини має місце тоді, коли фінансова винагорода або натуроплата дитині є нижчою, ніж заробіток дорослого, виплачений за ту ж саму роботу. Сама по собі праця також може бути експлуатацією, при цьому погіршується добробут дитини, котра внаслідок втрачає можливість отримати освіту, професійну підготовку.

Особливістю права дитини на працю та захист від економічної експлуатації є встановлення мінімального віку прийняття на роботу, а також пролонгація обов'язку держав-учасниць дотримуватися національної політики, спрямованої на ефективну заборону дитячої праці та поступового підняття мінімального віку дитячої зайнятості до рівня, який узгоджується з вимогами найповнішого фізичного та розумового розвитку дитини.

У пункті 1.3.2 «Право дитини на приватну власність» констатується недостатність міжнародно-правової регламентації захисту права приватної власності дитини, що безперечно є основним економічним правом, від якого походять права на наслідування, на житло тощо. Виявлено, що словосполучення «власність дитини» вживається лише в одному документі – Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей 1996 р.

Така недостатність міжнародно-правового забезпечення захисту права приватної власності дитини призводить до значної кількості його порушень. Доказом цьому є велика кількість справ, пов'язаних з порушенням зазначеного права, що розглядалися у міжнародних судах. Зокрема, у Європейському суді з прав людини розглядалися справи «Мазурек проти Франції», «Альбуаз-Бартез та Альбуаз-Мольтезюм проти Франції», «Лазареви проти Росії», «Манчіні проти Італії». При розгляді зазначених справ Суд спирався на принцип забезпечення якнайкращих інтересів дитини, тлумачачи його таким чином, що зменшення власності дитини внаслідок діяльності її батьків є законною підставою для заборони такої діяльності з боку держави.

Тісно пов'язаним із правом приватної власності дитини є питання права інтелектуальної власності. Неповнолітні автори творів літератури, науки, мистецтва, неповнолітні винахідники мають ті ж самі права, що й має доросла особа: користуватися правом на видання твору у світ, на його поширення, права, пов'язані з його відтворенням тощо. Проте проблемним є питання про те, з якого віку особа може здійснювати майнові права на об'єкт інтелектуальної власності, з урахуванням того, що такі права виникають з моменту створення об'єкту інтелектуальної власності.

У пункті 1.3.3. «Право дитини на окремі види підприємницької діяльності» аналізуються положення міжнародно-правових актів, що стосуються принципу права дитини самостійно заробляти собі на життя. Робиться висновок, що на міжнародно-правовому рівні регламентація захисту цього права відсутня, саме тому при його дослідженні необхідно виходити з позиції реалізації принципу економічної самобутності та самостійності дитини на національному рівні.

Основною проблемою захист зазначеного права є неоднаковість національного регулювання віку набуття дитиною повної дієздатності у різних країнах, що є перешкодою для реалізації права підприємницької діяльності.

Зауважується, що незважаючи на приватно-правовий характер права на підприємницьку діяльність, необхідність конвенціонального встановлення основних принципів захисту цього права диктується, перш за все тим, що воно логічно суперечить тенденції викоринення дитячої праці як економічного явища.

Другий розділ «Інструменти міжнародно-правового захисту економічних прав дитини» складається з трьох підрозділів та присвячений основним міжнародно-правовим засобам захисту економічних прав дитини, що включають діяльність міжнародних організацій, основні договори, що стосуються захисту зазначених прав та особливості їх імплементації.

Підрозділ 2.1. «Економічні права дитини в контексті діяльності міжнародних організацій» присвячено аналізу діяльності головних міжнародних організацій, що займаються захистом прав дитини, і виявленню місця захисту економічних прав дитини у їх практиці.

Доведено, що найбільш впливовою міжнародною організацією, одним із напрямків діяльності якої є захист прав дитини, є ООН. Захистом економічних прав дитини прямо чи опосередковано займаються такі підрозділи та організації ООН, як ЕКОСОП, ВООЗ, МОП, ЮНІСЕФ. Особливу увагу приділено спеціалізованому органу, створеному відповідно КПД – Комітет ООН з прав дитини.

Зауважено, що у структурі доповідей держав-учасниць КПД Комітету з прав дитини окремим блоком виділяються питання захисту та реалізації лише одного економічного права – права на працю та захист від економічної експлуатації. Ані право на приватну власність, що є основою економічних прав базисом становлення громадянина, ані права на підприємницьку діяльність, у доповідях не відображаються, що видається суттєвим недоліком у діяльності Комітету.

Основним органом МОП, який здійснює моніторинг виконання її конвенцій, є Комітет Експертів, який розглядає доповіді держав щодо виконання ними конвенцій, і в рамках такого розгляду він має право запитувати найбільш повну статистичну інформацію про природу, рівень та інтенсивність дитячої праці, частоту порушень норм національного права по відношенню до дитячої праці, а також типи та міру відповідальності за такі порушення.

В рамках Ради Європи функціонує Європейський суд з прав людини, який неодноразово розглядав справи, пов'язані з реалізацією та захистом права на працю, на приватну власність та похідного від нього права на спадкування. Рішення у таких справах виносилися з урахуванням принципу забезпечення найкращих інтересів дитини.

Серед інших регіональних органів варто також згадати Комітет експертів з питань прав і благополуччя дитини, що був створений відповідно до положень Африканської хартії про права і благополуччя дитини. Важливо відзначити, що Комітет має повноваження розглядати індивідуальні скарги від особи, групи осіб або неурядових організацій про порушення передбачених Хартією прав та свобод дітей прав.

Підрозділ 2.2 «Міжнародно-правові механізми захисту економічних прав дитини» складається з двох пунктів та присвячений найбільш знаковим міжнародним документам у досліджуваній сфері.

У пункті 2.2.1 «Міжнародні документи універсального характеру щодо захисту економічних прав дитини» досліджено історію становлення економічних прав дитини крізь призму розвитку міжнародно-правової регламентації захисту дитинства.

Декларація прав дитини 1924 року стала першим міжнародно-правовим актом, що стосувався прав дітей. У ній можна знайти відлуння впливу економічної складової комплексу прав дитини, хоча тоді ще не існувало поняття про структуру прав людини, їх покоління та тенденції розвитку. Так, у Декларації зазначалося, що дитині необхідно забезпечити становище, в якому вона могла б заробляти собі на життя, і захист від будь-

яких форм експлуатації. Декларація прав дитини 1959 року складалася з преамбули та десяти принципів. Принцип 9 Декларації містить таке положення: «Дитина не повинна прийматися на роботу до досягнення належного вікового мінімуму; їй ні в якому разі не повинні поручатися та дозволятися робота та заняття, що були б шкідливі для його здоров'я чи освіти чи слугували б перешкодою її фізичному, психологічному та розумовому розвитку».

КПД на сьогоднішній день є базовим документом, що стосується захисту прав дитини. Особливість Конвенції полягає в тому, що вона охоплює увесь спектр прав: громадянських, політичних, економічних, соціальних, культурних. Економічним правам дитини у Конвенції присвячено статтю 32, у якій йдеться про право дитини на захист від економічної експлуатації та від виконання будь-якої роботи, яка може являти небезпеку для здоров'я, бути перешкодою в одержанні нею освіти чи завдавати шкоди її здоров'ю, фізичному, розумовому, духовному, моральному та соціальному розвитку.

Серед спеціалізованих міжнародно-правових актів, що захищають економічні права дитини слід виділити Конвенцію МОП про мінімальний вік для прийому на роботу № 138. Конвенцію було прийнято з метою розробки загального акта з цього питання, який би поступово замінив усі акти, що існують і застосовуються до обмежених економічних секторів, з метою досягнення повної ліквідації дитячої праці. Конвенція МОП № 138 стала значним кроком у справі ліквідації усіх форм дитячої праці. На сьогоднішній день вона ратифікована усіма країнами-членами МОП та імplementована у національні законодавства більшості з них.

Пункт 2.2.2. «Регіональне забезпечення економічних прав дитини» присвячено міжнародним документам, прийнятим в рамках Ради Європи, Організації Американських Держав та Організації Африканської Єдності.

Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, стала першим міжнародно-правовим договором про права людини, який впровадив дієві механізми нагляду та контролю. Ст. 4 Конвенції стосується заборони рабства та примусової праці. Практика ЄСПЛ показує, що застосування вказаної статті поширюється на неповнолітніх. Протокол № 1 до Конвенції, зі змінами, внесеними Протоколом № 11 закріпив захист права власності, яке не було передбачені оригінальним текстом Конвенції.

Європейська соціальна хартія містить низку положень, що безпосередньо стосуються захисту економічних прав дітей. Це досить детальна стаття 7, що регламентує правила прийому неповнолітніх на роботу, стаття 17, що передбачає створення спеціальних органів моніторингу за станом реалізації економічних прав тощо.

В рамках Організації Американських Держав (далі – ОАД) було ухвалено Американську Декларацію прав людини. ОАД ухвалила також Додатковий Протокол до Американської Конвенції про права людини у сфері економічних, соціальних і культурних прав (Сан-Сальвадорський

протокол), який забороняє нічну працю і працю в небезпечних та нездорових умовах праці особам до 18 років, а також застерігає, що для осіб віком до 16 років праця не повинна заважати навчанню у школі.

Африканська Хартія прав людини і народів 1981 р. (Банжувльська Хартія), робить наголос на правах сім'ї та обов'язках перед сім'єю, а не на окремих правах і обов'язках членів сім'ї, що створює значні перепони в реалізації дитиною своїх економічних прав. Однак, Африканська Хартія прав і добробуту дитини є найбільш передовим міжнародно-правовим документом, що стосується захисту економічних прав дитини. На сьогоднішній день це єдиний документ, за яким дитина має право в індивідуальному порядку подавати скарги щодо порушення своїх економічних прав до спеціалізованого судового органу – Комітету Експертів.

У підрозділі 2.3. «Особливості імплементації норм міжнародного права у сфері захисту економічних прав дитини в Україні» зазначається, що закріплення в Конвенції про права дитини системи імплементації, аналогічній системі імплементації прав людини в цілому, свідчить про загальне визнання в міжнародному праві зовсім нового уявлення про статус дитини. Виявлено, що імплементація норм міжнародного права у сфері захисту економічних прав дитини в Україні вимагає більшої послідовності; на що неодноразово звертав увагу Комітет ООН з прав дитини. Запропоновано створення та впровадження Національного плану дій з профілактики та боротьби проти дитячої праці, що передбачав би інтенсифікацію імплементаційних процесів у сфері економічних прав дітей.

Виявлено, що незважаючи на організаційні та правові перепони в імплементації норм міжнародного права, національне законодавство в багатьох випадках є більш прогресивним, ніж міжнародний договір. Зокрема, Закон України «Про охорону дитинства» закріплює право дитини на майно, одночасно забороняючи батькам та особам, що їх замінюють, відчужувати майнові права дитини без дозволу органів опіки та піклування. Закон «Про охорону дитинства» закріплює також відсутність у Конвенції про права дитини права дитини на житло, на працю, на підприємницьку діяльність.

Третій розділ «Гарантії економічних прав дитини» складається з трьох підрозділів та присвячений міжнародно-правовим та національним аспектам гарантування економічних прав дитини, включаючи дослідження ролі держав та суспільних інститутів у цьому механізмі, а також форми попередження порушень економічних прав дитини.

Підрозділ 3.1. «Поняття гарантій економічних прав дитини» присвячено особливостям гарантування економічних прав дітей. Робиться висновок, що основоположним елементом гарантування економічних прав дитини є гарантування їх реалізації.

Стверджується, що гарантії економічних прав дітей – це система заснованих на міжнародно-правових зобов'язаннях держав заходів,

що забезпечують права дітей на користування економічними благами незалежно від їх походження, сімейного стану, віку, статі, релігійної або етнічної приналежності та інших дискримінаційних підстав.

Системою заходів є затвердження національних програм, організаційно-правове забезпечення діяльності спеціалізованих служб для дітей та молоді, імплементація міжнародних стандартів прав дитини, а також усі інші заходи, пов'язані зі створення сприятливих умов для реалізації економічних прав дитини.

Особливу увагу приділено забороні дискримінації як основному принципу гарантування економічних прав дитини. Робиться висновок про те, що по відношенню до дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування існує система державних афірмативних заходів, що забезпечують їм можливість користуватися економічними благами на рівні з іншими дітьми.

Підрозділ 3.2. «Діяльність держав та суспільних інститутів у гарантуванні реалізації економічних прав дитини» присвячено дослідженню системи державних органів, що відповідальні за гарантування економічних прав дитини, а також суспільним інститутам, що відіграють важливу роль у цій діяльності, зокрема, інституту дитячого омбудсмана.

Серед критеріїв, що забезпечують ефективне гарантування економічних прав дитини, визначено: досконалість правової системи; ефективність роботи правотворчих органів; ефективна діяльність правоохоронних органів, що включає конституційний суд, систему правосуддя, здійснення належного нагляду за дотриманням законності, ефективне розкриття та розслідування правопорушень тощо; дієвість заходів державного примусу.

При цьому, законодавче забезпечення гарантування економічних прав дитини має складатися з трьох рівнів: міжнародні договори та конвенції; спеціальне законодавство (законодавство про забезпечення рівних прав і можливостей для дітей, дорослих та державно-суспільних інститутів); галузеві закони, окремі норми яких вирішують питання правового статусу дитини і їх економічних прав (цивільне, сімейне законодавство, законодавство про соціальне забезпечення тощо).

Окрему увагу приділено інституту дитячого омбудсмана. Проаналізовано європейську практику діяльності дитячих омбудсманів та виявлено закономірності у реалізації ними своїх функцій, що полягають у здійсненні усіх можливих заходів для забезпечення можливостей для дитини у користуванні економічними благами.

Підрозділ 3.3. «Форми попередження порушень норм міжнародного права у сфері захисту економічних прав дитини» пропонується виділення основних форм попередження порушень економічних прав дітей.

Основними формами попередження порушень міжнародного права у сфері захисту економічних прав дитини, є: імплементація стандартів прав дитини; створення протекційного законодавства; розробка та впровадження

національних програм, спрямованих на покращення умов реалізації економічних прав дитини та створення ефективної правозастосовної практики.

Однією з найпоказовіших форм попередження порушення економічних прав дитини є Міжнародна програма з викоренення найгірших форм дитячої праці – ШЕК (International Programme on Elimination of Child Labour), що здійснюється МОП, і є найбільшою в світі програмою технічного співробітництва у сфері запобігання та заборони дитячої праці.

З моменту своєї появи у 1992 р. сфера застосування програми розширилась і наразі охоплює 88 країн світу. Одним із пріоритетів програми є сприяння урядам країн у ефективному впровадженні положень Конвенції №182 Міжнародної організації праці «Про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці». Ця конвенція ратифікована Україною у жовтні 2000 року та набула чинності у грудні 2001 року. Відтоді Україна взяла на себе зобов'язання здійснити негайні та ефективні заходи щодо забезпечення заборони та ліквідації найгірших форм дитячої праці.

ВИСНОВКИ

1. Однією з головних проблем визначення міжнародно-правового статусу дитини є питання про визнання їх суб'єктами міжнародного права прав людини. У цьому аспекті є три основні ознаки: визнання прав дитини у міжнародних договорах та деклараціях; належність інститутів захисту прав дитини до сфери міжнародного звичаєвого права, наявність правозастосовної практики. На рівні міжнародно-правових актів права дитини отримали своє визнання ще 1924 року з прийняттям Декларації прав дитини Лігою Націй. Належність прав дитини до сфери міжнародного звичаєвого права проявляється у тому, що права дитини сьогодні сприймаються в якості імперативних норм міжнародного права, тому їх дотримання є усталеною практикою держав. Правозастосовна практика на рівні міжнародних судових інституцій виражається у тому, що діти є носіями суб'єктивних прав, тому мають можливість подавати позови до Європейського суду з прав людини, Американського суду прав людини та поки що не створеного Комітету експертів при Організації Африканської Єдності. Норми щодо захисту прав дитини як основний елемент їх міжнародно-правового статусу слід вважати нормами *jus cogens*. Такий висновок випливає з того, що якщо дотримуватися класичної позиції щодо того, що дискримінація за статевою ознакою є порушенням *jus cogens*, то це так само справедливо і для дискримінації за віковою ознакою.

2. Економічні права людини і дитини слід виділяти в окрему групу прав, що дозволить відійти від традиційного доктринального формулювання «соціально-економічні права». За такого підходу підкреслюється правова

природа, зміст та індивідуальне родове та функціональне призначення означених прав та свобод. Економічні права дитини, виходячи з такої позиції, можна охарактеризувати як можливості дитини користуватися економічними благами та захищати їх у передбаченому нормами права порядку, що забезпечується державами відповідно до їх міжнародно-правових зобов'язань. Особливість положення економічних прав дитини у системі їх міжнародно-правового статусу полягає у тому, що вони тісно пов'язані з рядом соціальних прав, як-то: право на освіту, право на соціальне забезпечення, право на рівний доступ до закладів охорони здоров'я тощо.

3. Основними економічними правами дитини слід вважати право на працю та захист від економічної експлуатації, право приватної власності та право на підприємницьку діяльність. Усі інші права, що зазвичай виділяються у зазначеній групі прав таким чи іншим чином впливають із цих трьох прав. Така структура дозволяє показати механізми взаємодії окремих економічних прав, оскільки право на працю тісно корелюється із правом на підприємницьку діяльність, а обидва ці права в кінцевому рахунку виходять на розуміння права приватної власності дитини на результати своєї праці та заробітну платню.

Під правом дитини на працю та захист від економічної експлуатації слід розуміти свободу вибору дитиною місця та режиму роботи, які б не шкодили її фізичному, розумовому та психологічному розвитку, на умовах праці, які не є дискримінаційними у порівнянні з дорослими. Під правом дитини на приватну власність слід розуміти можливість дитини вільно володіти, користуватися, та розпоряджатися об'єктами власності. Особливістю права приватної власності дитини полягає у тому, що можливості його реалізації та захисту менші, ніж можливості дорослих.

Під правом дитини на підприємницьку діяльність розуміється право дитини на підприємницьку діяльність та її плоди. Це право на сьогоднішній день жодним чином не захищено на міжнародно-правовому рівні, тому одним з можливих напрямів розвитку сучасного міжнародного права прав людини є вироблення єдиних стандартів щодо реалізації дітьми цього права.

4. Захист економічних прав дитини є предметом діяльності ряду універсальних та регіональних міжнародних організацій. Найбільше значення у цьому ряду посідає Організація Об'єднаних Націй, а також її структурні підрозділи (ЮНЕСКО, ЕКОСОП, Генеральна Асамблея, ВООЗ тощо). В рамках ООН діє створений відповідно до положень КПД Комітет з прав дитини, який є найважливішим органом моніторингу дотримання прав дитини у світі. Захист економічних прав дитини також є предметом діяльності Міжнародної організації праці, ЮНІСЕФ та багатьох міжнародних неурядових організацій.

На рівні регіональному рівні найбільш знаковими організаціями, одним із завдань яких є захист прав дитини, у тому числі економічних, є Рада Європи, Організація Африканської Єдності та Об'єднання Африканських

Держав. В рамках Ради Європи функціонує Європейський Суд з прав людини; Об'єднання Американських Держав; Організація Африканської єдності утворила Комітет експертів, що має діяти на сонові положень Африканської Хартії прав та добробуту дитини і сьогодні гіпотетично є найбільш прогресивним органом у сфері захисту економічних прав дитини, оскільки лише його регламент передбачає подання позовів щодо порушення економічної групи прав.

5. Протягом усього розвитку міжнародного права прав людини правам дитини приділялася особлива увага. Першим міжнародно-правовим актом, у якому знайшли своє відображення економічні права дитини, стала Декларація прав дитини 1924 року. Більшість її положень було продубльовано у Декларації прав дитини 1959 року. Ці документи стали основою для Конвенції ООН про права дитини 1989 року. Особливу увагу реалізації та захисту економічних прав дитини приділяється в актах Міжнародної організації праці (ряд конвенцій, прийнятих в рамках цієї організації, містять норми щодо стандартів дитячої праці); ЮНІСЕФ, а також Гаазької конференції з міжнародного приватного права, ряд конвенцій, підписаних на ній, регулюють приватно-правові засади права приватної власності дитини.

На регіональному рівні в рамках РЄ, ОАЄ та ОАД прийнято ряд конвенцій та протоколів, що безпосередньо стосуються економічних прав дитини. Серед них: Європейська соціальна Хартія, Додаткові протоколи № 3, 5 та 11 до Європейської Конвенції про захист прав людини та основних свобод, Хартії прав та добробуту дитини, Додатковий Протокол до Американської Конвенції про права людини у сфері економічних, соціальних і культурних прав («Сан-Сальвадорський Протокол»).

6. Не зважаючи на те, що в Україні діють всі засоби національної імплементації міжнародних стандартів прав дитини, закріплених в Конвенції пор права дитини, включаючи виконання рішень та застосування практики міжнародних судових установ, імплементація норм міжнародного права у сфері захисту економічних прав дитини не є послідовною і часто призводить до створення правових перепон у їх реалізації. Запропоновано створення та впровадження Національного плану дій з профілактики та боротьби проти дитячої праці, що передбачав би інтенсифікацію імплементаційних процесів у сфері економічних прав дітей.

Особливістю імплементації міжнародно-правових стандартів захисту економічних прав дитини в Україні є те, що у багатьох випадках національне українське законодавство є більш передовим, аніж положення деяких міжнародно-правових актів. Зокрема, Закон України «Про охорону дитинства» закріплює право дитини на майно, одночасно забороняючи батькам та особам, що їх замінюють, відчужувати майнові права дитини без дозволу органів опіки та піклування. Закон «Про охорону дитинства» закріплює також відсутні у Конвенції про права дитини права дитини на житло, на працю, на підприємницьку діяльність.

7. Гарантії економічних прав дітей – це система заснованих на міжнародно-правових зобов'язаннях держав заходів, що забезпечують права дітей на користування економічними благами незалежно від їх походження, сімейного стану, віку, статі, релігійної або етнічної приналежності та інших дискримінаційних підстав.

8. Під реалізацію економічних прав дітей слід розуміти діяльність дитини, спрямовану на задоволення економічних інтересів: володіння матеріальними благами, влаштування на роботу та організації підприємницької діяльності. Основою реалізації економічних прав дитини є принцип формальної рівності. Рівність дітей можливо вважати як фактичну, реальну однаковість їхніх соціальних можливостей у використанні прав і свобод. Сприяти фактичній рівності необхідно шляхом проведення державою спеціальних заходів або «позитивної дискримінації». Можна сказати, що заходи позитивної дискримінації або афінативні заходи (що полягають у підтримці вразливих і таких, що зазнають дискримінації, груп населення) посідають особливе місце серед механізмів, які усувають нерівність і відкривають шлях до фактичної рівності.

9. Основним елементом реалізації прав дитини є їх захист. Важливу роль у системі захисту економічних прав дитини грає дитячий омбудсман, який покликаний добиватися дотримання законодавчо закріплених прав дітей, справедливого ставлення до дітей з боку органів влади, сприяти визнанню за дітьми тих прав, які ще не знайшли свого законодавчого закріплення. Спорідненість у функціях дитячих омбудсманів, а також, за деякими винятками, типовість законодавства, що регулює правовий статус дитини, а також проблеми в його здійсненні, стали основою для створення Європейської Мережі дитячих омбудсманів.

10. Під формами попередження порушень економічних прав дитини розуміються організаційно-правові заходи міжнародного, регіонального та національного рівнів, спрямованих на впровадження міжнародних стандартів прав дитини в економічній сфері. Основними формами попередження порушень економічних прав дитини виступають: ратифікація та імплементація міжнародних стандартів прав дитини, правозастосовча практика, створення міжнародних та внутрішньодержавних програм. Правозастосовча практика є ключовим елементом у системі форм попередження порушень економічних прав дитини, однак на сьогодні лише один міжнародний орган має повноваження розглядати позови щодо порушення зазначених прав – це Комітет експертів при Організації Африканської Єдності, який поки ще не створено. Створення міжнародних та внутрішньодержавних програм є важливим засобом попередження порушень економічних прав дитини. Міжнародна програма з викоренення найгірших форм дитячої праці – ІПЕК, що здійснюється МОП, є найбільшою в світі програмою технічного співробітництва у сфері залобігання та заборони дитячої праці.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Лінник Н. В. Відповідальність держав за порушення прав дитини / Н. В. Лінник // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2005. – Вип. 28. – С. 554-558.
2. Лінник Н. В. Історичні передумови захисту прав і свобод дитини на різних етапах розвитку суспільства / Н. В. Лінник // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2006. – Вип. 2. – С. 41-45.
3. Лінник Н. В. Відповідальність держав за порушення житлових та майнових прав дитини / Лінник Н. В. // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 1. – С. 176-181.
4. Лінник Н. В. Відповідальність держав за виконання зобов'язань щодо захисту дітей від експлуатації (питання реалізації кримінальної політики) / Н. В. Лінник // Юриспруденція : теорія і практика. – 2008. – Вип. 12. – С. 20-25.
5. Лінник Н. В. Поняття та структура економічних прав дитини / Н. В. Лінник // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – О. : Юрид. л-ра, 2011. – Вип. 57. – С. 120-126.
6. Лінник Н. В. Становлення міжнародно-правового захисту економічних прав дитини / Н. В. Лінник // Актуальні проблеми політики : зб. наук. праць. – Вип. 40. – О. : Фенікс, 2010. – С. 357-367.

Тези доповідей на конференціях, що додатково відображають результати дослідження

1. Лінник Н. В. Про деякі аспекти примусової дитячої праці в Україні / Лінник Н. В. // Права дитини в сучасній Україні : стан, проблеми та перспективи : зб. матеріалів науково-практ. конференції до Дня прав людини. – Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 1. – С. 97-109.
2. Лінник Н. В. Відповідальність держав за порушення прав дитини / Н. В. Лінник // Збірник матеріалів науково-практичної конференції до Дня прав людини на тему «Права дитини в сучасній Україні : стан, проблеми, перспективи». – Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 2. – С. 24-29.
3. Лінник Н. В. Гарантії дотримання Україною прав і свобод дитини, що визначені в міжнародних актах, по яких є зобов'язання держави / Н. В. Лінник // Міжнародна науково-практична конференція. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету. – Серія «Соціально-педагогічна». – Кам'янець-Подільський, 2008. – Вип. 9. – С. 27-40.

4. Лінник Н. В. Міжнародно-праві аспекти боротьби з дитячою бездоглядністю та безпритульністю / Н. В. Лінник // Наукові читання, присвячені пам'яті В. М. Корецького : збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 3. – С. 284-291.

5. Лінник Н. В. *Jus Cogens* та права дитини / Н. В. Лінник // Міжнародні читання, присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П. Є. Казанського : матеріали міжнародної конференції. – О., 2010. – С. 95-100.

6. Лінник Н. В. Міжнародно-правове регулювання прав дитини в Україні / Н. В. Лінник // Збірник матеріалів конференції з циклу «Права дитини в сучасній Україні : стан, проблеми та перспективи» на тему : «Подолання дитячої бездоглядності в Україні : соціально-правові основи і проблеми». – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 2. – С. 28-41.

АНОТАЦІЯ

Лінник Н.В. Міжнародно-правовий захист економічних прав дитини. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.11 – міжнародне право. – Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса, 2011.

Дисертацію присвячено аналізу теоретичних та міжнародно-правових аспектів економічних прав дитини, визначенню їх основних видів та засобів захисту і реалізації. У роботі визначено місце економічних прав дитини у системі її міжнародно-правового статусу, надано поняття економічних прав дитини, їх основні види.

Основну увагу в роботі приділено інструментам міжнародно-правового захисту економічних прав дитини, що включає діяльність міжнародних організацій, існуючі міжнародні договори та імплементацію міжнародних стандартів економічних прав дитини до національних законодавств, а також гарантуванню економічних прав дитини як необхідної умови їх успішної реалізації.

Запропоновано виділяти чотири види попередження порушень економічних прав дитини: імплементація стандартів прав дитини; створення протекційного законодавства; розробка та впровадження національних програм, спрямованих на покращення умов реалізації економічних прав дитини та створення ефективної правозастосовної практики.

Ключові слова: міжнародне право прав людини, права дитини, економічні права дитини, право дитини на працю та захист від економічної експлуатації, право приватної власності дитини, право дитини на підприємницьку діяльність, інструменти захисту економічних прав дитини, реалізація економічних прав дитини.

АННОТАЦИЯ

Линник Н.В. Международно-правовая защита экономических прав ребенка. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.11 – международное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия». – Одесса, 2011.

Диссертация посвящена анализу теоретических и международно-правовых аспектов понятия, защиты и реализации экономических прав ребенка. Обосновывается самостоятельность экономических прав ребенка в системе его международно-правового статуса, определяется их понятие, виды, международно-правовые инструменты защиты и реализации.

Обосновывается понятие экономических прав ребенка как возможностей ребенка пользоваться экономическими благами и защищать их в предусмотренном нормами права порядке, которые обеспечиваются государствами в соответствии с их международно-правовыми обязательствами. При этом основными видами экономических прав ребенка являются: право на труд и защиту от экономической эксплуатации, право на частную собственность, право на предпринимательскую деятельность. Право на жилье, наследование, справедливую заработную плату рассматриваются как производные по отношению к указанным правам.

Рассматриваются основополагающие международно-правовые акты, в которых отображаются экономические права ребенка, проведена их классификация. Выявлено, что право ребенка на частную собственность и предпринимательскую деятельность не достаточно защищено на международно-правовом уровне, что является причиной сложностей в их реализации.

Проанализирована деятельность международных организаций, которые прямо или опосредовано участвуют в защите экономических прав ребенка, а также специализированных органов по защите прав человека, в деятельности которых отображаются основные аспекты международно-правовой защиты экономических прав ребенка.

Определена роль государств и общественных институтов в защите экономических прав ребенка. Изучены основные направления деятельности государства по способствованию реализации экономических прав ребенка.

Предложено выделение четырех основных видов предупреждения нарушения экономических прав ребенка: имплементация международных стандартов прав ребенка, создание протекционного законодательства, разработка и внедрение национальных программ и создание эффективной правоприменительной практики.

Ключевые слова: международное право прав человека, права ребенка, экономические права ребенка, право ребенка на труд и защиту от

экономической эксплуатации, право частной собственности ребенка, право ребенка на предпринимательскую деятельность, инструменты защиты экономических прав ребенка, реализация экономических прав ребенка.

SUMMARY

Linyk N.V. International-Legal Protection of the Economical Rights of a Child. – Manuscript.

Thesis for obtaining a degree of the candidate of law by speciality 12.00.11 – International Law. – National University “Odessa Law Academy”. – Odessa, 2011.

The thesis is devoted to analysis of theoretical and international legal aspects of the economical rights of a child, definition of its main types and means of protection and realization. The place of the economical rights of a child in the system of its international-legal status is defined. The notion and types of the economical rights of a child are defined.

The main attention is paid to the instruments of international-legal protection of the economical rights of a child, which include the activity of international organizations, international treaties and implementation of international standards of the children’s rights into the national legislations.

Four types of prevention of the economical rights of child violation is proposed: implementation of international standards of the children’s rights; creation of the protection legislation; elaboration and intrusion of the national programs, devoted to the condition of economical rights of a child realization improvement; creation of effective law-executive practice.

Keywords: international law of human rights, children rights, economical rights of a child, right of a child for work and protection from economical exploitation, rights of a child for private property, instruments of protection of economical rights of a child, economical rights of a child realization.